

Exploring Science-Based Targets: Initial Insights from Small and Medium-Sized Enterprises

CHARLIE LINDÉN 2023
MVEK12 EXAMENSARBETE FÖR KANDIDATSEXAMEN 15 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Charlie Lindén

MVEK12 - Examensarbete för kandidatsexamen i miljövetenskap, 15 hp,
Lunds universitet

Handledare: Håkan Rodhe, Internationella miljöinstitutet (IIIEE),
Lunds universitet

CEC - Centrum för miljö- och klimatvetenskap
Lunds universitet, 2023

Omslagsbild tagen av Bru-no, licens via Pixabay

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund

1. Abstract

With climate change resulting from a history of uncontrolled greenhouse gas emissions, all parts of society now need to take action - maybe most importantly the private sector. Since 2015 the Science Based Targets (SBT) initiative has committed over 5000 companies worldwide to heavily reduce their total emissions at a pace that scientists deem necessary for average global temperature rise to stay below 2°C. However despite a growing engagement from small to medium sized enterprises (SMEs), no research has yet investigated the experiences these small businesses have had with SBT - which this work aims to change with aid of the following research questions: What possibilities and challenges do small and medium sized enterprises experience in their work with Science Based Targets?, and, Are there any major problems with Science Based Targets that risk jeopardizing the initiatives aim in small and medium sized enterprises?

By conducting semi-structured qualitative interviews with 13 Swedish SMEs and 3 experts, this report summarizes and analyzes the key areas that benefit or challenge SBTs. In summary, this study shows that the strength in SBT comes from its size and indirect ability to help companies work together with a specific common goal. A common challenge is an internal lack of specific knowledge typically regarding emission calculations and methods. Here SBT has been ambiguous and difficult to reach, resulting in a reliance on consultants as intermediaries. In order to effectivize this initiative, SBT needs to cater specifically to SMEs and further define their requirements - especially regarding scope 3 goals, relative measurements and corporate growth. I also recommend adjusting the simplifications made for SMEs as they do not reflect, but rather limit their high engagement. Hopefully this study opens up for further research on SMEs' role and work in the green transition.

2. Populärvetenskaplig sammanfattning

Lärdomar från småföretag som minskar sina utsläpp med Science Based Targets

Vi vet alla hur viktigt det är att stoppa klimatförändringarna som sker, men ansvaret kanske inte alltid ligger på dig eller mig. Ofta fokuseras det på vad vi kan göra som individer, men alla problem hade inte löst sig även om vi slutade flyga eller åt mer vegetariskt. Omställningen måste även göras av företagen som står för utsläppen. Ett initiativ för att påskynda detta är Science Based Targets (SBT), där anslutna företag lovar att minska sina växthusgasutsläpp till netto noll före år 2050. Trots stor potential finns det dock ännu inte mycket forskning kring initiativ som SBT, och ännu mindre vetenskap om hur de är att jobba med för de anslutna företagen. I denna studie har svenska småföretag anslutna till SBT intervjuats för att synliggöra deras erfarenheter, både bra och dåliga.

Det visar sig finnas mycket kvar att lära av hur småföretag arbetar för att driva positiv förändring. Kortfattat är styrkan med Science Based Targets initiativet dess storlek och status med över 5000 anslutna företag, men även som en anledning för samarbete mellan dem. Initiativet ger ett gemensamt mål som kunder och leverantörer kan arbeta mot tillsammans. Detta samarbete skapar även information och kunskap som leder till fördelar i resten av företagets verksamheter. Det kan dock ibland vara svårt för småföretag att driva SBT då de intervjuade som mest hade runt 100 anställda och det sällan finns någon anställd med spetskompetens inom miljöarbete. Företagen upplever också att SBT ofta är väldigt otydliga med vad som måste göras i praktiken, och i kombination med brist på anpassad hjälp är det många som förlitat sig på konsulter. För att förbättras kan initiativet förtydliga sina förväntningar för småföretag, samt erbjuda mer konkret hjälp anpassad för deras storlek.

Tilltron för initiativet är dock högre än någonsin eftersom allt fler företag ansluter sig från alla branscher och storlekar. Utöver initiativet vill även företagen ha mer hjälp från staten för att ställa om. Tillsammans krävs mer forskning om hur en positiv utveckling uppmuntras inom företagssektorn, och inte minst då för småföretag. Förhoppningsvis kan detta arbete underlätta för fler företag som funderat på att ansluta sig till Science Based Targets, men även för lagstiftare som får en bättre förståelse för småföretagens upplevelser.

Om vi lyckas kan en grön omställning ske genom hela samhället då vi bidrar till att klimatförändringarna minskar. Detta är en fråga för hela världen att lösa tillsammans, men alla har möjlighet att påverka efter egen förmåga - oavsett om det är som individ, som ett litet företag eller som en regering. För vi borde nog vara lite mer stolta över det engagemang vi i Sverige har att göra världen bättre, om några kan klara det så är det vi.

3. Innehållsförteckning

1. Abstract 1

2. Populärvetenskaplig sammanfattning 2

3. Innehållsförteckning 3

4. Introduktion 4

4.1 Syfte 6

4.2 Frågeställningar 6

4.3 Avgränsningar 6

5. Metod 7

5.1 Miljövetenskaplig relevans 8

5.2 Etisk reflektion 8

6. Resultat 9

6.1 Överblick 9

6.2 Möjligheter och utmaningar för SMEs 11

6.3 Problem som riskerar att göra SBT mindre effektivt 14

7. Diskussion 16

7.1 Möjligheter och utmaningar 16

7.2 Omfattande problem som äventyrar initiativets syfte 17

7.3 Felkällor och vidare forskning 19

8. Slutsats 20

9. Tack 21

10. Referenser 22

11. Appendix 24

4. Introduktion

Det är bekräftat att den förstärkta växthuseffekt vi nu upplever till största del är orsakad av mänsklig påverkan från de senaste 200 årens industriella utveckling (IPCC, 2014). Att begränsa denna påverkan och samarbeta mot ett gemensamt mål har dock tagit tid, men resulterade under Förenta Nationernas klimatkonferens år 2015 i Parisavtalet där 196 nationer tillsammans enades om att begränsa världens växthusgasutsläpp till netto noll vid år 2050 (UNFCCC, 2015). Internationella avtal och samarbeten som dessa är precis vad politik går ut på - men är bara början på en lösning där intentionerna ska förmedlas till varje lands samhällen där förändringar måste ske i praktiken.

Inte minst måste hållbar utveckling drivas från inom den privata sektorn där majoriteten av utsläppen sker. Över 70% av världens växthusgasutsläpp de senaste 35 åren härstammar från endast 100 företag som producerar fossila bränslen (Griffin, 2017). Det har gång på gång visat sig svårt för företag att välja långsiktiga hållbara lösningar och driva en positiv samhällsutveckling när kortsiktiga ekonomiska mål alltid är i centrum (Van der Byl & Slawinski, 2015). Intresset att bli bättre är dock stort både från företag och deras kunder, och studier har visat ett positivt samband mellan utsläppsminskningar och bättre finansiella resultat (Gallego-Álvarez et al., 2015). Dock har det inte varit lika lätt att skapa ett genomgående initiativ i form av en företagscertifiering som garanterar effektivare miljöarbete (Darnall & Sides, 2008). Ett relativt nytt initiativ som vill ändra detta är dock Science Based Target initiativet (SBTi) som grundades av bland annat Förenta Nationerna, världsnaturfonden WWF och ledande aktörer från den privata sektorn (SBTi, n.d).

I sina egna ord bygger Science Based Targets (SBT) initiativet att individuella företag ska mäta, analysera och sänka sina utsläpp av växthusgaser i en sådan takt som vetenskapen säger krävs för att uppnå Parisavtalets huvudmål med netto nollutsläpp år 2050 (SBTi, n.d). Tidigare företagscertifieringar som exempelvis ISO 14001 har visat sig göra nytta genom att uppmuntra ökad transparens och sprida kunskap (Qi et al., 2013); men har tidigare inte lyckats få företag att på samma sätt erkänna sitt utsläppsansvar och ge löften om minskningar.

Metodikerna för att mäta företagets utsläpp varierar mellan den verkamma sektorn och vad som inkluderas i mätningen. Utsläppsredovisning har dock funnits långt före SBT som använder sig av GGP standarden (Greenhouse Gas Protocol, 2011) som ser på verksamheten utifrån tre scopes beroende på vilka aktiviteter som ska räknas med. I Scope 1 räknas bara in den huvudsakliga verksamhetens direkta utsläpp från exempelvis maskiner och fabriker. I Scope 2 inkluderas även indirekta utsläpp från elektricitet, fjärrvärme och andra inköpta tjänster vars utsläpp tekniskt sett sker hos ett annat företag men ändå direkt används av företaget. Scope 3 är ett ännu större perspektiv som omfattar allt ett företag påverkar genom sin verksamhet vilket även räknar med utsläpp från uppströms och nedströms i värdekedjan. Allt från materialen och tjänsterna som köps in till företagsresor och utsläppen en produkt gör under sin användningsfas räknas med (Greenhouse Gas Protocol, 2011). Denna sorts utsläppsredovisning har blivit vanlig i större organisationer, men för att omfatta Scope 3 måste även mindre företag som leverantörer och köpare också göra arbetet. Enligt Statistiska Centralbyråns 2022 register har endast ca 2400 av Sveriges över 1,3 miljoner företag fler än 250 anställda - dessa kallas även Small to Medium Sized Enterprises - SMEs.

Sedan starten år 2015 har Science Based Targets nu börjat få en exponentiell tillväxt i antalet företag som ansluter sig. I slutet av 2020 var det endast cirka 1000 företag anslutna varav i princip alla var stora internationella företag (Science Based Targets, 2021). Ett år senare var siffran 2200 varav 200 SMEs. I slutet av mars 2023 under starten av detta arbete har nära 4800 företag anslutit sig varav över 1000 SMEs och 200 finansiella institutioner; en siffra som stigit till över 5000 företag under de två månader arbetet bedrivits under (Science Based Targets, 2023). Initiativet växer nu med flera hundra företag i månaden, och den största ökningen sker bland SME företag.

En anledning till att anslutna SMEs numera ökar snabbt i antal är att SBTi försöker uppmuntra dem med förenklade processer. När stora företag måste beräkna och åta sig egna Science Based Targets som sedan ska valideras av SBTi måste SME företag endast åta sig att minska sina scope 1 och 2 utsläpp med 30 eller 50 procent till 2030 från sina 2018 års nivåer, samt mäta sina scope 3 utsläpp (Science Based Targets, 2023). Målet är att involvera fler företag oavsett storlek, vilket tidigare forskning visat är svårt på grund av brist på erfarenheter från mindre företag som genomgått processen (Bjørn et al., 2022).

Detta området har inte studerats väl än, vilket ger ett lovande research gap att börja fylla med detta arbete. Målet är att undersöka och lära av de erfarenheter som de första mindre företagen fått när de anslutit sig till Science Based Targets initiativet. Vilka möjligheter och utmaningar ställs mindre företag inför när de ansluter sig till denna framväxande standard? Är initiativet i sig väl anpassat för mindre företag, trots att det grundar sig i ett huvudfokus på internationella storföretag? Och inte minst, vad krävs för att fler ska följa i deras fotspår utan att initiativets syfte blir urvattnat?

4.1 Syfte och frågeställningar

4.1 Syfte

Denna studie kommer att samla in samt analysera erfarenheter och lärdomar från små- och medelstora företag som ansluter sig till Science Based Targets samt experter verksamma inom området. Målet är att belysa och sammanfatta företagens erfarenheter som ett underlag för framtida forskning och beslutsfattande inom området, vilket förhoppningsvis kan främja en snabbare miljövänlig omställning av näringslivet. Utöver detta undersöks även om initiativet är välanpassat för att användas av SMEs, eller ifall det finns problem som riskerar äventyra initiativets grundtanke - att alla företag måste nå netto noll växthusgasutsläpp före år 2050.

4.2 Frågeställningar

- Vilka möjligheter och utmaningar får små och medelstora företag av sitt arbete med Science Based Targets?
- Finns det några omfattande problem med Science Based Targets som riskerar äventyra initiativets syfte i små och medelstora företag?

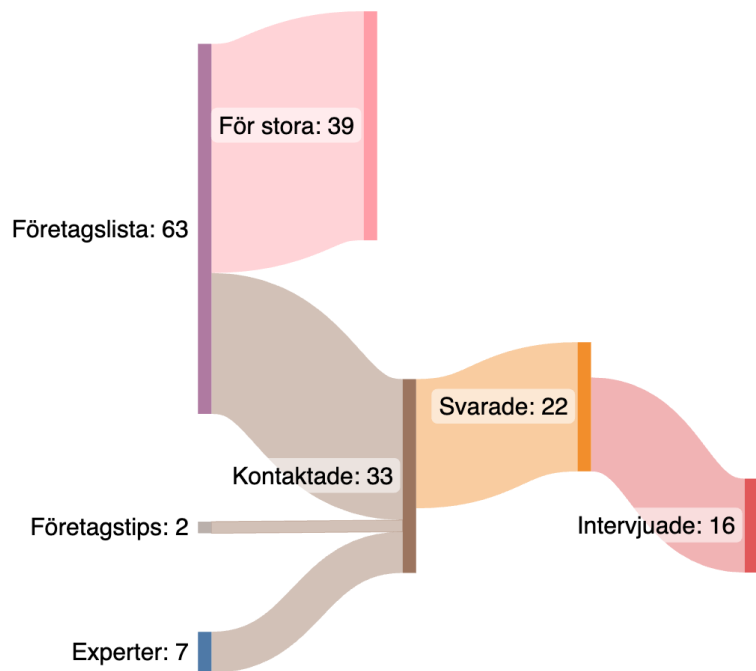
4.3 Avgränsningar

- På grund av arbetets begränsade tidsrymd kommer endast svenska företag att intervjuas.
- SBTi:s egna SME-klassificering kommer inte att användas eftersom ett företag med 500 anställda betraktas som väldigt stort i Sverige. Istället används den i EU vanligare klassifikationen som företag med max 250 anställda och max 50 miljoner euro omsättning (European Commission, 2003).

5. Metod

För att besvara frågeställningarna valdes semistrukturerade kvalitativa intervjuer med små/medelstora företag samt experter som den bästa metoden eftersom de ger bra möjlighet att utforska ett område som tidigare inte studerats. Möjligheten att öppet diskutera området och ställa följdfrågor minskar dessutom risken att undersökningen och därmed även resultaten begränsas eller skevas för starkt av frågeställarens förväntningar (Metodpraktikan Esaiasson, 2012). Intervjuerna genomfördes huvudsakligen som videomöte då respondenterna var väldigt utspridda, men enstaka intervjuer kunde genomföras fysiskt i de fall respondenten befann sig i närheten av Lundområdet.

Företagen att intervjua valdes utifrån SBTi:s lista över anslutna organisationer "Companies taking action" vilken laddades ner den 31 Mars 2023. De 63st Svenska företag i listan som SBTi klassificerade som SME:s (under 500 anställda) matchades sedan med sina rapporterade antal anställda och årsomsättning från 2021/22 genom internettjänsten Allabolag.se samt företagets hemsidor. För att få den vanligaste definitionen av små och medelstora företag exkluderades företag över 250 anställda och 50 miljoner euro omsättning, vilket resulterade i 24 kvarvarande SMEs varav 11 var små företag under 50 anställda och 10 miljoner euro omsättning (se Bilaga 1). Utöver dessa tillkom två företag via tips där ett företag funderade på att gå med i initiativet och det andra företaget redan var med men dock var listat som ett stort företag i databasen. Detta då företaget ägdes av en pensionsfond och därmed sågs som ett dotterbolag samt finansiell institution, vilka inte räknas som SMEs av SBTi. Dessa 26 företag kontaktades, varav 17 svarade och 13 intervjuaades (se figur 1). Experterna att intervjua valdes under arbetets bakgrundsundersökning som framstående personer med kunskap om Science Based Targets, Sverige och dess företagskultur. Några personer tillkom sedan som följd av tips från handledare och andra intervjuaades. Totalt kontaktades 7 experter varav 5 svarade och 3 intervjuaades.

Figur 1. Sankey Schema över urvalsprocessen

Respondenterna tillfrågades att medverka genom e-post eller direktmeddelanden på LinkedIn. Intervjuer bokade sedan in med de svarande under vecka 15, 16 & 17 2023. Eftersom intervjuerna var semistrukturerade hölls ingen detaljerad struktur över samtalen. Intervjuerna följde dock en översiktlig struktur där företagen presenterade sin verksamhet översiktligt, följt av följande frågeområden:

Frågeområden företag:

1. När och varför började ni kolla på Science Based Targets?
2. Hur långt har ni kommit i ert arbete?
3. Vilka utmaningar finns det för små och medelstora företag att arbeta med Science Based Targets?
4. Vilka möjligheter och andra effekter har kommit av ert arbete med Science Based Targets?
5. Hur har den förenklade SME processen påverkat er?

Intervjuerna med experterna varierade mer efter respondentens verksamhetsområde. Över lag ställdes frågor kopplade till huvudfrågeställningarna, företagsrespondenternas svar samt hur de själva såg på debatten och arbetet med SBT. Löpande under samtliga intervjuer antecknades nyckelord och övergripande tankesätt samt ibland enstaka citat för att exemplifiera dessa. Sist tematiserades och analyserades intervjuernas innehåll för att gruppera liknande svar.

5.1 Miljövetenskaplig relevans:

Miljövetenskap är ett interdisciplinärt område med ett ständigt samspel mellan individ, samhälle och natur. Att öka förståelsen för vad företag kan göra för att uppmuntra hållbar utveckling är högst väsentligt både inom och utanför den privata sektorn. Eftersom miljövetare kräver en relativt hög förståelse för de naturvetenskapliga processerna tenderar området ofta att fokusera på dessa, men likt all annan forskning är målet såklart att kunskapen kan omsättas till praktik och tillämpas i verkligheten för att göra nytta.

5.2 Etisk reflektion

För att presentera de intervjuade företagen och experterna så rättvist som möjligt utan att läsaren får förutfattade meningar kommer de inte nämnas vid namn i den löpande texten. Arbetets natur öppnar dessutom för personliga åsikter som ibland inte speglar företagets officiella ställning, varefter ett lager anonymisering behövs för att inte riskera påverka någon specifik aktör orimligt positivt eller negativt. Samtliga intervjuade finns dock med i Bilaga 1 samt under Tack. Genomgående kommer arbetet presenteras och diskuteras med många personer vars olika tankar och discipliner förhoppningsvis kommer att hjälpa minska risken för skevning av informationen.

6. Resultat

6.1 Överblick

Inledningsvis genomfördes totalt 16 intervjuer, varav 12 var SMEs anslutna till SBT, ett var ett företag som funderade på att ansluta sig och tre var experter inom området. Översiktligt var de flesta intervjuade positiva till SBT och kände att de fått nytta av initiativet, samt sade att de inte skulle ha varit lika långt komna utan det. Några företag bedrev dock redan ett aktivt miljöarbete innan sin anslutning till SBT - dessa företag såg ofta initiativet som en certifiering men tyckte inte att det gav mycket mer nytta utöver sitt befintliga arbete. Med det sagt nämnde alla både utmaningar och positiva effekter av initiativet, se figur 2 & 3 för wordclouds av vanligt förekommande områden. Tabell 1 sammanfattar den viktigaste informationen från varje intervju - inklusive respondenternas ståndpunkter i kring huruvida relativa mått är bättre än absoluta mått samt om SME förenklingen är bra - och avslutningsvis en sammanfattande kommentarer från intervjuaren.

Figur 2. Wordcloud över samtliga intervjuanteckningar

Intervju nummer	Bransch	Antal anställda	SBT ingång	Använt konsulter?	Är relativa mått bättre?	Är SME förenkligen bra?	Sammanfattning
1	Forskare	-	-	-	Kanske	Kanske	SBT har potential, men har för snävt fokus på utsläpp. De har även en intressekonflikt då fler anslutna ger intäkter, men om många går med verkar initiativet fungera.
2	Bygg	11	Kundkrav	Ja	Ja	Ja, men det krävs mer krav i scope 3	Vissa tekniska hinder och organisatoriskt svårt med kompetens och ansvar, men stora framsteg och möjligheter i att göra nytta. Svårt att minska absoluta utsläpp vid tillväxt.
3	R&D	60	Kundkrav	Ja		Ja, den påskyndar	Komplex men konkret verksamhet vilket har varit svårt att kombinera med utsläppsuppskattningar. Brist på granskning och engagemang inom verksamheten. Media fokuserar snett.
4	Förlag	100	Certifiering	Nej	Ja	Ja, men det krävs mer krav i scope 3	Arbetar mycket med att bygga kunskap och ta fram information för att göra bättre beslut, men vissa aktörer är svåra att påverka.
5	Design	20	Kundkrav	Ja	Ja	Ja, den påskyndar	Brist på resurser försvårar, svårt att påverka leverantörer. Mer granskning behövs.
6	Miljökonsult	-	-	-	Ja	Ja	SBT är ett bra gemensamt mål, och används även av företag som inte ansluts. Det borde vara tuffare targets för stora företag och bredare fokus för mindre företag.
7	Fastighet	50	Certifiering			Ja, men det krävs mer krav i scope 3	Tar tid att bygga upp miljökompetens. Svårt att omvandla mål till kortsiktig agerande. Media fokuserar fel. Mer granskning behövs.
8	Tillverkare	100	Certifiering	Ja		Ja, men det krävs mer krav i scope 3	Svårt att få information från SBT, att påverka leverantörer och att minska absoluta utsläpp vid tillväxt.
9	Hotell	25	Kundkrav	Nej	Ja	Ja, den påskyndar	Vissa tekniska hinder, men största problemet är SBTi. Initiativet var dock en bra väg in i miljöarbete vilket förbättrat verksamheten.
10	Livsmedel	30	Kundkrav	Ja	Ja	Ja, den påskyndar	SBT har hjälpt mycket med miljömedvetenhet, men det är svårt med intern kompetens & resurser. SBTi är dock väldigt otydliga med vissa aspekter.
11	Fastighet	18	Certifiering		Ja	Ja, den påskyndar	Väldigt hållbarhetsfokuserat företag, men med stor tillväxt vilket ger ökade absoluta utsläpp. SBT är bara metod och standardisering, ingen interaktion. Även svårt att påverka leverantörer. Mer granskning behövs.
12	Miljökonsult	-	-	-	Nja, ett nödvändigt ont	Ja, men den behöver skärpas	SBT bra ingång för SMEs och ger fördelar, men behöver skärpas och ses över. Det behövs konkreta åtgärdsplaner, inte bara mål.
13	Livsmedel	70	Kundkrav	Ja		Ja	Resurs och kompetensbrist. Svårt att enkelt få fram representativa siffror. Lätt att ansluta sig, men svårt att komma igång ordentligt.
14	Livsmedel	30	Kundkrav	Ja		Ja, den påskyndar	Andra certifieringar har gjort mer nytta. Begränsade resurser påverkar möjlighet att ställa om. Svårt att påverka kunder i scope 3.
15	Bygg	30	Kundkrav		Ja	Nja, den gör ansvar otydligt	Brist på information och miljövänliga råvaror/teknik. Svårt att få kunder att faktiskt gå med på en omställning. SBT är dåligt anpassat för branschen. Behövs mer statlig granskning.
16	Distributör	20	Certifiering	-	Ja	Ja, men det krävs mer krav i scope 3	Reagerade på att scope 3 nästan exkluderas i fokus för SMEs, vilket gör att SBT i nuläget inte ger något mervärde för deras företag..

Tabell 1. Tabell med överblickande information från samtliga intervjuer, inklusive ståndpunkter i nyckelområden samt sammanfattande kommentarer från intervjuaren.

6.2 Möjligheter och utmaningar för SMEs

Figur 2. Wordcloud över studiens tematiserade Science Based Targets resultatområden från anteckningarna

Den största styrkan med Science Based Targets i jämförelse med andra satsningar är initiativets storlek och roll som en välkänd standard för den gemensamma värdegrunden att alla företag måste minska sina utsläpp drastiskt. Detta är vad som fått de flesta företagen på listan att gå med; främst från befintliga eller framtida kundkrav, eller för att kommunicera sitt hållbarhetsarbete och värdegrund på ett effektivare sätt. SBT anslutna företag är tänkta att försöka påverka hela sin värdekedja och på så sätt få ytterligare företag att ansluta sig, vilket leder till den exponentiella tillväxt som initiativet har sett de senaste åren. Det leder även indirekt till att SBT blir en plattform för samarbete mellan leverantörer och kunder - men även mellan branschkonkurrenter som ansluter sig till standarden.

SBT gynnar samarbete

Samarbetsaspekten är en av de största fördelarna med SBT enligt de flesta respondenterna. Eftersom Greenhouse Gas Protocol standarden som ligger till grund för synen på- och beräkningar av utsläpp omfattar alla aktörer i värdekedjan under scope 3 kräver SBT i praktiken att man för en aktiv dialog om hållbarhet med sina leverantörer och kunder. För de företag som tidigare inte beräknat sin verksamhets växthusgasutsläpp innebär SBT anslutningen att de måste inventera miljöpåverkan i alla områden företaget påverkar inom, även

för enstaka små leverantörer. Många företag i studien svarade att detta var den första stora utmaningen, när de både behövde bygga upp en intern förståelse och ett internt system för att samla in relevant information i varje led. Ofta kunde inte alla deras leverantörer redovisa viktig information som ungefärliga produktutsläpp eller ens hur transportererna går till, vilket ibland ledde till att en annan leverantör valdes vid nästa beställning. Oftast ledde det däremot till en närmre relation där SBT certifieringen blev en konkret anledning att kommunicera sina behov tydligare företagen emellan. Ett år senare hade många leverantörer ofta tagit fram den data som efterfrågades och funderade ibland även själva på att gå med i SBT, vilket visar att även om de intervjuade företagen bara hade mellan 15 och 100 anställda kan de fortfarande agera förebilder och påverka - precis som deras egna kunder ofta fått in dem.

Många intervjuade berättade även om hur SBT blivit en anledning för ökat samarbete inom företaget eftersom initiativets nollvision för utsläpp kräver att alla delar av verksamheten - och därmed även anställda - gör vad de kan för att minska sin negativa påverkan. När en positiv miljöinställning genomsyrade företaget upplevdes även att anställda började berätta hur de tar större miljöansvar privat, men detta beror troligtvis mer på företagets hållbarhetscentrerade ledarskap än på valet av just SBT som metod. Samarbetet internt räckte dock inte hela vägen för att utföra hela SBT arbetet eftersom nästan alla intervjuade företag berättade att de saknade tillräcklig intern kompetens. Företagen känner sig inte heller stora nog att ha ekonomisk möjlighet till att ta in en ny anställd med miljökompetens, vilken några dessutom tyckte var svårt att ens hitta till följd av den stora efterfrågan av anställda med dessa kunskaper. Ledningen är nästan alltid väldigt positiva till ytterligare hållbarhetsarbete, men många intervjuade upplever att detta engagemang inte reflekteras när exempelvis styrelsen måste godkänna ytterligare investeringar inom det. Ofta drivs därför hållbarhetsarbetet som ett ytterligare ansvarsområde för en eller två personer som redan har någon operativ roll inom företaget, men sällan någon utbildning eller extern erfarenhet inom miljö. Detta har lett till att nästan alla intervjuade förlitade sig i hög grad på konsulter för att driva SBT-arbetet - en möjlighet som de alla var tacksamma för, men även såg utmaningar med.

Otydliga krav och brist på miljökompetens

Kompetensbristen som leder till ett beroende av konsulter uttrycktes ofta som en av de största utmaningarna med företagets SBT satsning. De företag med tidigare hållbarhetsengagemang som ISO 14001 eller branschcertifieringar sade ofta att dessa andra initiativ var mer välanpassade för mindre företag och tydligare med arbetsprocessen än SBT är. Nästan alla respondenter sade tidigt i intervjuerna att SBT inte har gjort mycket för att hjälpa dem när de haft problem. Ingen personlig kontakt fördes mellan initiativet och företagen, och inskickade frågor besvarades ofta efter lång tid med en länk till en förklarings sida som företagen likväl inte upplevde hjälpte något. Ofta upplevdes SBTi:s information som otydlig vilket blev en av de största utmaningarna under arbetet, till viss del eftersom all officiell SBT information än så länge bara finns på engelska vilket flera små företag med andra modersmål upplevde som svårt att ta till sig bra nog att de kan känna sig självsäkra i vad de måste, bör och kan göra i praktiken. Utöver förklaringsbarriären såg många informationen som dåligt anpassad för deras företags bransch och/eller storlek. SBTi erbjuder sedan nyligen en del sektoranpassad information, men är än så länge endast uppe i sju sektorer: kläder, cement, finansiella

institutioner, jord/skogsbruk, informationsteknik, sjöfart och energi med ytterligare sju under arbete (Science Based Targets, n.d).

Anpassad information för små och medelstora företag är dock än så länge begränsad till en 8 sidors "Frequently Asked Questions" som stöd (Science Based Targets, 2022). Några konkreta områden där praktiskt taget alla respondenter tyckte SBT var ottydligt och dåligt anpassat för SMEs är synen på tillväxt av enskilda företag, synen på relativa utsläppsenheter och hur omfattande scope 3 fokus som krävs i den förenklade SME processen. Längre resonemang om dessa kommer senare i avsnittet "Problem som riskerar att göra SBT mindre effektivt", men kortfattat ser många det som en utmaning att nästan alla de pratar med har olika sätt att tolka SBT:s ståndpunkter i ämnet. Denna distansierande brist på personlig koppling med SBTi är vad som gör att nästan alla företag vänder sig till miljökonsulter som kan agera mellanhand mellan SBT och deras verksamhet.

Andra aktörer

Vissa företag tyckte dock inte det var SBTi:s roll att agera personlig kontakt för det praktiska arbetet, utan tyckte istället att myndigheter borde ta ett större ansvar. De flesta intervjuade uttryckte ett starkt missnöje och en bild av att politiker inte erbjudit mer hjälp och incitament för hur företagen ska minska sina utsläpp. Många företag efterfrågade exempelvis någon form av granskning eller rapporteringskrav som sträcker sig över fler företag än bara de allra största. Följaktligen uttryckte flera intervjuade att de även kände sig svikna av media när de ofta lägger mycket engagemang inom näringslivet för att skynda på omställningen, men det upplevs inte få samma mediatäckning som symbolhandlingar.

Media fokuserar bara på plastpåseskatten när det sker jättemycket framsteg inom näringslivet som inte visas - Respondent

Det traditionellt belysta området med grön teknik för att möjliggöra omställningen är något som få intervjuade har nämnt självmant. Framförallt är det fordon som inte upplevs möjliggöra en omställning till netto nollutsläpp än, och i vissa verksamheter även brist på förnyelsebara råvaror. Huvudsakligen är det dock förlitan på förbränningsmotorer i arbetsfordon där andra tekniker som elfordon ännu inte kan erbjuda samma praktiska möjligheter till en rimlig ekonomisk kostnad. Företagen håller noga koll på utvecklingen och testar ofta ny teknik, och försöker tills dess fokusera på modeller med så låga utsläpp som möjligt. Ett alternativ för att minska sina drivmedelsutsläpp är att köra på biobränslen vilket flera företag försöker göra i så stor utsträckning som möjligt, men de påpekar att de senaste årens prisökningar gjort det omöjligt för dem att upprätthålla samma inblandning utan att gå i konkurs. I något enstaka fall har det även varit brist på teknik som fungerar i extrema klimat som återfinns i Sverige - exempelvis kyla ner till -40C. Sammanfattningsvis har de flesta företagen inte uppgett många större utmaningar direkt kopplade till teknik, utan de flesta utmaningarna är istället samhällsmässiga, kunskapsmässiga och ekonomiska.

6.3 Problem som riskerar att göra SBT mindre effektivt

Figur 3. Wordcloud över respondenternas upplevda hot mot Science Based Targets.

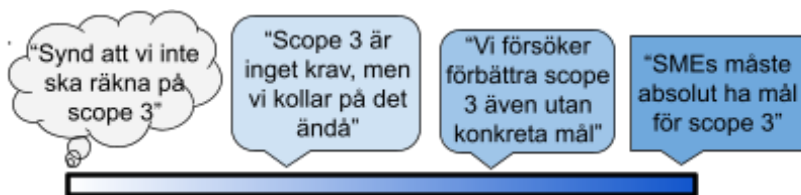
Som beskrivit i förra underrubriken är en överhängande utmaning som delas av i princip alla SMEs att SBTi ofta upplevs som otydliga, framför allt i praktiska tillämpningar. De säger att initiativet i sig fokuserar väldigt mycket på storskaliga mål, men det förs inte en lika stark tongång i hur det ska hända inom företagen - framförallt inte inom små och medelstora företag som kanske är nya på miljöarbete. Här ser många respondenter ett glapp av mjuka idéer och rekommendationer som gör dem osäkra på hur de ska arbeta. Vilka utsläpp förväntas de se över, vilken metod ska de välja att beräkna dem och vad ska de sedan göra med denna information för att minska utsläppen så effektivt som möjligt.

Den första frågan där är förvånansvärt svår att svara på - eftersom de har olika syn på vilket utsläppsansvar kan tillskrivas deras verksamhet. Detta varierar huvudsakligen med företagets roll i värdekedjan och den egna upplevelsen av hur mycket de kan påverka andra aktörer i relation till vad de måste förhålla sig till själva. SBT kräver endast att SMEs sätter konkreta mål inom Scope 1 & 2 vilket bara omfattar verksamhetens direkta utsläpp och energiförbrukning. Denna avgränsning upplevs ofta som väldefinierad av i princip alla intervjuade företag, men står bara för ett par procent av företagets totala utsläpp i relation till scope 3. De traditionellt största utsläppskällorna i scope 1 som exempelvis tillverkning är även för produktionsföretag ofta outsourcade och hamnar därmed i scope 3. För scope 2 gör Sveriges relativt förnybara elmix och låga användning av fossila bränslen annat än för transport att även dessa utsläpp blir relativt låga. Företagen upplever därför att scope 1 & 2 är så små att de inte borde prioriteras, och väljer därför att arbeta mycket mer med scope 3 för att göra så mycket nytta som möjligt. Dock finns det vilt skilda uppfattningar om vad som förväntas av dem där.

Otydliga krav kring scope 3

Eftersom SBT inte kräver konkreta utsläppsmål i scope 3 av SMEs upplever många av de intervjuade företagen att de därför inte har någon förpliktelse mot SBTi att göra något specifikt där, och tycker att de går utöver initiativet genom att föra ett aktivt arbete ändå. Detta sade dock flera experter var fel uppfattning, och att SBT kräver att man arbetar med att reducera sina scope 3 utsläpp även utan krav på konkreta mål. Dessa motpoler i förståelse representerar hur otydligt många intervjuade upplever SBTi, illustrerat i figur 4. Genom att ge flera olika mjuka rekommendationer i arbets- och tankesätt för SMEs utan att ställa något tydligt

krav upplever många intervjuade att initiativets effektivitet blir låg bland småföretag. Denna risk bekräftades under en intervju med ett företag som funderat på att gå med i SBT, men efter en dagskurs kände att det låga fokuset på scope 3 gjorde dem mindre intresserade då initiativet inte längre kändes representativt för sin verksamhet som distributörer. Den förenklade SME processen uppskattas överlag av många då den möjliggjort dem att komma in i initiativet snabbare, men dess omfattning är för begränsad när företaget väl kommit igång med sitt miljöarbete.

Figur 4. Spektrum över olika tolkningar av scope 3 krav.

Tillväxt av företag missgynnas

Ett annat konkret område där praktiskt taget alla respondenter tyckte SBTi var dåligt anpassat för SMEs i frågan om enskilda företags tillväxt. Initiativets grundtanke är att globala växthusutsläpp måste minska drastiskt med minst 90% i absoluta tal fram till 2050, och att de kvarvarande 10 procentenheterna måste kompenseras för med miljöpositiva åtgärder som exempelvis infångst av koldioxid. SBT bygger dessutom på tesen att detta går att direkt överföra på individnivå för enskilda företag, så att allas utsläpp minskar lika mycket. Detta förutsätter dock en relativt statisk marknad vilket kanske kortsiktigt stämmer för jättestora internationella företag, men SMEs kan inom loppet av bara några år mångdubblas i storlek. Exempelvis uppgav ett intervjuat företag att deras verksamhet med något års undantag upplevt över 50% årlig tillväxt i nästan tio år, och många av de andra företagen hade mer än fördubblat sin verksamhet under samma tid. Med en så dynamisk marknad är det rimligt att ställa frågan om det verkligen är rättvist att framtidens rätt till utsläpp ska bero på hur mycket ens företag släppte ut kring år 2020, vilket en av studiens experter lyfte tidigt i arbetet.

Den moderna marknadsekonomi som återfinns i nästan hela världen bygger på att marknadskrafterna ska driva fram positiv förändring genom konkurrens. Men när de intervjuade företagen exempelvis lyckas minska sina utsläpp per produkt och ta stora marknadsandelar från miljöskadligare konkurrenter, känner de att de straffas eftersom deras absoluta utsläppssiffror går upp även om deras relativa utsläpp per produkt eller per omsättning minskar. Efter några år upplever de att siffrorna inte längre representerar deras aktiva miljöarbete och de känner sig nedslagna, samtidigt som den miljöskadliga konkurrenten eventuellt kan påvisa stora utsläppsminskningar eftersom deras marknadsandel minskat. Nästan alla intervjuade tycker därför att relativa mått är ett effektivare sätt att arbeta efter utsläppsminskningar, men de är osäkra över SBTi:s ställning till dessa och följaktligen var det ingen intervjuad som rapporterade relativa utsläpp. Flera företag sade att de hört att man kan använda relativa mått, men att denna metod var ännu svårare och dyrare vilket avskräckte dem; andra företag hade inte hört något om det. En expert sade att relativa enheter kan vara praktiska internt, men att utsläppsminskningarna ändå måste ske i absoluta tal. SBTi anger själva att de tillåter flera olika beräkningsmetoder med både absoluta eller relativa enheter så länge det leder till absoluta utsläppsminskningar på en global skala (Science Based Targets, 2020). Initiativets grundtanke bygger dock fortfarande på absoluta mål och den otydlighet som gjort att 16 intervjuade samt SBT specialiserade konsulter alla har olika tolkningar är ett problem för en standard.

7. Diskussion

7.1 Möjligheter och utmaningar

SBTi är en ny standard vars styrka ligger i sin omfattning och storlek genom att tusentals företag i hela det globala näringslivet anslutit sig till högt ställda krav på utsläppsreducering. Det tydliga gemensamma målet om netto nollutsläpp är också en fördel eftersom flera mer specifika och omfattande standarder likt ISO 14001 redan finns, och ett överflöd av specifika krav endast försvårar mindre företags miljöarbete (Heras & Arana, 2010). Ibland är dock initiativets storlek även dess svaghet. Tidigare miljöinitiativ för företag har ofta varit mindre och ofta baserade efter sektor eller verksamt område vilket har möjliggjort mer specifik anpassning för de anslutna företagen, även om detta också haft sina problem (Suzer, 2015). SBTi som storskaligt övergripande initiativ med långtidsmål har dock varit långsamma med att erbjuda praktiska anpassningar, exemplifierat med att de idag endast är uppe i 7 färdiga "sector guidelines" varav ingen ger någon specifik hjälp för små och medelstora företag. Detta skapar stora utmaningar för SMEs, och för att initiativet ska kunna nå sina egna mål anser jag därför att de måste bli bättre på att vara en underlättande aktör för sina medlemmar så målen omsätts i praktiken vilket ofta är ett av de större problemen i liknande initiativ (Darnall & Sides, 2008).

Investera i SBTs tillväxt

Initiativets svårighet att växa internt har gjort att ansökningar och frågor ibland tagit över ett halvår att få bekräftade. I kombination med den brist på konkret information som nästan alla intervjuade upplevde har det blivit ett stort gap mellan enskilda aktörer och SBTi. Där har enskilda konsulter ofta fått ta rollen som mellanhand och stöd för företagen, vilka dock kommer med en för småföretagen relativt stor ekonomisk kostnad och ibland ändå brist på spetskompetens för just den verksamheten. Om SBT som global aktör lyckas erbjuda värdefull, branschspecifik information som underlättar för utsläppsreduceringar kan initiativet göra väldigt stor nytta inom den privata sektorns omställning, varefter de måste satsa på att expandera internt. Denna brist på specificering och kontakt drabbar huvudsakligen företag som har påbörjat eller kraftigt skalat upp sitt hållbarhetsarbete tack vare SBT. Dessa SMEs behöver tydligare riktlinjer i hur det praktiska arbetet ska gå till, i kombination med regelbunden granskning från SBTi för företagens handlingsplaner och fortlöpande arbete för att konkretisera målen. En del andra företag hade dock redan ett aktivt hållbarhetsarbete innan SBT genom exempelvis miljöledningssystemet ISO 14001, varefter de hellre hade sett åtgärder på statlig nivå med SBT som en standardiserad certifiering, vilket även tidigare forskning sett ett intresse för (Dauvergne & Lister, 2012). I princip alla intervjuade önskar fler statliga åtgärder eftersom de inte upplever att statens miljöengagemang hänger med näringslivets aspirationer. Statlig reglering i form av exempelvis bredare rapporteringskrav, samt underlättande information och mallar för hållbarhetsarbete inom SMEs är några av de saker som många små/medelstora företag vill ha. Tidigare forskning har visat att det finns en brist på statlig påverkan (Dauvergne & Lister, 2012); och att andra aktörer som exempelvis banker ofta haft starkare inverkan på miljöutvecklingen (Conley & Williams, 2011).

Många stora branschföretag har varit tidiga och agerat både som förebilder och påtryckare för att få sina leverantörer att ansluta sig, vilket vissa små företag även försöker leda i sin värdekedja. Likt några andra miljöinitiativ har SBT därför blivit en bra gemensam nämnare för att utöka samarbeten mellan leverantörer och kunder, men också mellan konkurrenter eftersom miljöarbetet är ett gemensamt mål, vilket även upptäckts i tidigare studier om SMEs miljöarbete (Aragón-Correa et al., 2008). Utöver dessa aktörer har även finanssektorn börjat ställa tuffare miljökrav för att ge investeringar och lån, vilket känns som ett relativt starkt incitament till omställning baserat på hur studiens respondenter beskrivit området. Det finns dock också några stora aktörer som många mindre företag anser bromsar utvecklingen genom att exempelvis avråda mindre företag från att engagera sig - dessa bromsande företag pekas ofta ut inom fossilindustrin men deras inflytande sträcker sig genom flera branschorganisationer. Bortsett från dessa finns dock sammanfattningsvis väldigt mycket engagemang och styrka i samtal och samarbeten inom näringslivet, men ännu är inte frågan helt inkorporerad i verksamheten för alla aktörer vilket gör att många SMEs ibland upplever att de är relativt ensamma i arbetet. Detta problem kommer troligtvis minska i takt med att näringslivets hållbarhetsarbete fortsätter växa och förebilder kan visa exempel på hur de ställt om sin verksamhet samtidigt som de stärkt sin marknadsposition.

7.2 Omfattande problem som äventyrar initiativets syfte

Även om miljöintresset börjar bli stort inom den privata sektorn som vill driva en omställning finns det även stor potential för en snabbare omställning (Aragón-Correa et al., 2008). Inom näringslivet finns en önskan för starkare incitament för hållbarhetsarbete då marknadskrafterna bara är i början av att främja miljövänliga alternativ. I enstaka fall måste vissa företag till och med minska sina miljöaspirationer när driftskostnader går upp då utsläppsminskningar är värda väldigt lite ekonomiskt sett och volatiliteten i kostnader just nu är väldigt hög. Kostnadsbesparande grön teknik och regulatorisk uppmuntran efterlängtas av alla för att stabilisera detta läge. Oavsett upplever vissa företag det som fullt möjligt och rentav lätt att nå netto noll utsläpp i scope 1 & 2 inom kort, men flera vet inte riktigt hur det ska ske i praktiken efter att deras befintliga åtgärder är gjorda. Tjänsteföretag och företag med mycket outsourcing har såklart en fördel då en större andel av utsläppen återfinns i värdekedjan utanför deras huvudverksamhet (Bolton & Kacperczyk, 2021), men alla intervjuade företag verkar seriösa över att nå netto noll i scope 1 & 2 någon gång oavsett sektor.

Förtydliga scope 3 och relativa enheter

I scope 3 varierar ambitionen mer, men många hoppas att framsteg i leverantörsengagemang, teknik och samhällston underlättar för att netto noll utsläppsmål även i scope 3 ska kännas görbart. Det råder dock väldigt skild uppfattning i vad SBTi:s krav för scope 3 i den förenklade SME processen faktiskt innebär. De flesta ser scope 3 som ett frivilligt åtagande utan krav men väljer ändå att sätta relativt progressiva mål inom det, men enligt vissa experter är det bara ett konkret netto noll mål åtagande som saknas och övrigt arbete inklusive mål krävs. Dessa olika tankesätt har dock inte påpekats eller förtydligats vid certifiering från SBTi, som genom mjuka

förslag och otydliga rekommendationer gjort många SMEs osäkra över gränsen mellan vad de åtagit sig att göra och vad som är extra engagemang av dem.

Osäkerheten är lika stor kring hur SBTi ser på relativa utsläpp, vilka många SMEs ser som mycket mer användbara än absoluta utsläpp eftersom miljömedvetna företag såklart borde uppmuntras att växa och konkurrera ut miljömässigt sämre alternativ även om absoluta utsläpp såklart också måste minska för branschen (Krabbe et al., 2015). Ovissheten gör dock att inga intervjuade vågade rapportera relativa utsläpp officiellt, även om det ibland används internt för att mäta och driva åtgärder. Ett sådant skifte där samarbetet fallerar kan riskera göra SBT mindre effektivt, och som lösning måste de ha ett tydligare ställningstagande till miljömässigt driven konkurrens och tillväxt. Denna övergripande otydlighet samt brist på granskning anser jag har störst risk för att urvattna SBT som koncept. Förutom de uppenbara lösningarna som mer hjälp till medlemmarna och tydlig praktisk information gällande SMEs tycker jag även att initiativet borde konkretisera deras ställningstagande för relativa enheter, kräva några tydliga scope 3 åtaganden för SMEs (även om de inte behöver vara lika kvantitativa som scope 1 & 2 målen), och dela med sig av några verkliga exempel från små företag som de tycker har anammat SBT på ett bra sätt.

Begränsa SME förenklingen

Bortsett från problematiken med scope 3 "exkluderingen" är dock den förenklade SME processen för SBT i sig väldigt uppskattad, och var för många nödvändig för att komma igång tidigt även om de troligen ändå hade gått med några år senare. Efter något år verkar många företag dock ha högre ambitionsnivåer än den förenklade processen kan hantera - även om de bara har några dussin anställda. Den förenklade processen kanske därför inte borde agera som en enklare väg för mindre företag att göra mindre åtgärder, utan snarare agera ett första steg in i SBT vilket efter några år går över till de fulla åtagandena. Ett sådant koncept hade satt ökad press på SBTi, men om de skulle klara av denna ökade granskning hade majoriteten av SMEs uppskattat den ökade kontakten med SBTi som tidigare efterfrågats. Att erbjuda SME processen till företag upp till 500 anställda är dock väldigt milt om man vill framdriva näringslivets miljöarbete. Av de svenska SMEs som är anslutna hade samtliga företag med fler än 250 anställda över en miljard kronor årsomsättning och borde därmed rimligen ha råd med en anställd extra som konkret ansvarar för hållbarhetsarbetet i scope 3 - där över 90% av utsläppen generellt ligger. Den vanligare SME definitionen av 250 anställda vore därmed mer lämplig, men med tanke på företagets ambitionsnivå kan jag även se att företag från 100 anställda hade klarat av SBT även utan en förenklad process.

Konkretisera SBTs roll

En annan stor brist med SBT som pådrivande aktör för ett hållbart näringsliv är att de än så länge endast omfattar utsläpp av växthusgaser - vilket forskningsvärlden är tydliga med endast är ett av områdena som behöver adresseras för att säkra en stabil värld även i framtiden (Mooney et al., 2009). Bland annat är även biologisk mångfald ett område som bör prioriteras väldigt högt, och nyligen har SBT börjat inkorporera andra markörer än växthusgasutsläpp genom Science Based Targets Network även om detta inte fått lika stor spridning ännu. En grundtanke i initiativet som sägs lyda efter forskningens krav är att de planerar att anpassa kraven efter vad ny forskning bedömer är nödvändigt, dock är det osäkert hur skärpta krav

kommer påverka anslutna företags lojalitet och engagemang för initiativet. Experter påpekar även att vi ännu inte börjat se större utsläppsminskningar till följd av SBT, utan än så länge är mycket i uppstartsfasen och i spekulativa mål som fortfarande måste realiseras med konkreta åtgärdsplaner för att resultera i utsläppsminskningar (Bjørn et al., 2022). Det har dock onekligen byggts upp ett momentum i arbetet i takt med att fler företag gör ett ställningstagande som de inte vågar avvika från med risk för missnöjda kunder och minskad försäljning som följd.

Om man ser till hela samhället har flera av företagen uttryckt missnöje över hur mycket medierna fokuserar på konsument/individperspektiv, vilket de säger förringar näringslivets stora åtaganden. En respondent exemplifierade situationen genom att påpeka hur mycket fokus plastpåseskatten fått samtidigt som stora branschöverskridande miljöåtaganden knappt rapporterats av media. Ansvarsfördelningen mellan företag och individer utnämns alltså som skev, samtidigt som företag gärna åtar sig mer miljöansvar eftersom de vet att de har möjlighet att påverka. Likaså behövs starkare påtryckningar från politiker som absolut inte får se SBT som att marknaden löser problemet själv, utan snarare ett bevis på att den vill ställa om vilket kräver viss reglering för att uppmuntra förbättringar i miljöarbete. SBT har en svår roll som det första initiativet med större genomslag för skärpta miljöåtaganden inom näringslivet, och behöver även i sig interna och externa satsningar för att snabbt växa och fullfölja sina åtaganden som en global aktör. Men det finns god potential för SBT att vara en av de drivande faktorerna till en effektiv grön omställning av samhället som möjliggör en bättre framtid för oss alla.

7.3 Felkällor och vidare forskning

På grund av arbetets relativt begränsade omfattning med få replikat, kort tid och begränsad plats finns det risk att svaren inte är representativa för små och medelstora företag som helhet, framförallt i andra delar av världen. På samma sätt finns en naturlig skevning mot vad dessa miljömässigt progressiva företag tycker, men för att inkludera resten av näringslivet bör större studier genomföras där man även tillfrågar företag som funderat på att ansluta sig till Science Based Targets men inte gjort det. Samtidigt borde fler små och medelstora företag över hela världen intervjuas för att få en bättre helhetsbild över vilka utmaningar som skiljer sig med plats, kultur och ekonomi. Science Based Targets är en global aktör och denna studie belyser endast svenska SMEs erfarenheter. Troligen kommer vissa förbättringspunkter skilja sig starkt mellan länder samtidigt som vissa kvarstår. Eftersom SMEs engagemang i SBT tidigare var ett helt utforskat område behövs därför fler kvalitativa studier som denna för att ge en överblick av området, men utöver det kommer även kvantitativa studier behövas för att exempelvis undersöka vilka konkreta utsläppsminskningar som sker tack vare SBT.

Initiativets grundtanke att agera baserat på forskning gör det till ett perfekt nytt sätt att utreda närmare kopplingar mellan akademi och näringsliv, där forskning kan leda till självkorrigerande åtgärder för att öka initiativets effektivitet. Ett sista område jag även skulle vilja se mer forskning inom är de etiska aspekterna med omställningen, vilket är ett område som inte riktigt tagits upp här. Climate justice är ett sådant exempel som är av ökande intresse globalt. Sådan forskning kan opartiskt utforska hur ansvar borde fördelas och drivas för att alla ska göra vad de kan och undvika att exempelvis passiva storföretag kan glida på utsläppsminskningarna av sina leverantörer - för att inte ens tala om de bromsande företagen som upplevts av några deltagare. Det finns alltså väldigt stora möjligheter till att bygga vidare på den här initiala studien som förhoppningsvis kan bidra till ökade åtgärder för att driva en miljömässig omställning.

8. Slutsats

Sammanfattningsvis är Science Based Targets (SBT) ett initiativ med potential att skynda på den gröna omställningen av näringslivet om problemen adresseras. Många små och medelstora företag (SMEs) ansluter sig efter påtryckningar från kunder, eftersom SBT har ett ganska omfattande fokus på att involvera större företags värdekedjor i scope 3. Detta möjliggör indirekt bättre samarbete mellan företag, då SBTs grundtanke om netto-nollutsläpp blir en gemensam plattform. SMEs är generellt positiva till att ta ansvar för miljöpåverkan av sin verksamhet, men saknar ofta specifik miljökompetens internt - om de inte hör till minoriteten som hade ett välutvecklat hållbarhetsarbete redan innan. Detta försvårar då SBT upplevs som otydligt kring exempelvis beräkningsmetoder, användning av relativa enheter, hur omfattande scope 3 arbete SMEs måste ha samt synen på stark tillväxt inom företag. Som resultat förlitar sig därför många företag på konsulter som kan agera mellanhand när SBTi inte kunnat erbjuda användbar personlig kommunikation.

För att möjliggöra en snabbare omställning inom SMEs behöver SBT förtydligas och ställa skarpare krav i scope 3 som matchar företagens högre ambitionsnivåer eftersom över 90% av nästan alla verksamheters utsläpp återfinns där. Den förenklade SME processen är i sig bra då den upplevs som en viktig ingångsport i SBT, men kan dock även upplevas som för begränsad i medelstora företag efter ett par år i initiativet. En lösning jag föreslår är att sänka SME kvalificeringen från 500 anställda till högst 250 anställda, samt att de större SME-företagen efter ett par år bör övergå till en fullskalig SBT certifiering. Många företag önskar även någon form av regelbunden rapportering/granskning, men är öppna för att det troligen borde komma från statlig nivå istället för initiativet. SBT borde i sig fokusera på att växa internt och förtydliga sin egen roll för att bättre kunna tillgodose alla medlemmars behov - även de mindre företagen.

9. Tack

Att skriva ett examensarbete kan vara en stressfull tid då man vill göra ett så kvalitativt och nyanserat arbete som möjligt samtidigt som både omfattningen och inte minst tiden är kraftigt begränsad - för att inte ens nämna hur mycket som hänger på uppgiften. Under denna tid har jag varit väldigt tacksam för min handledare och alla andra kunniga, spännande personer som jag har kunnat bolla idéer och lära mig tillsammans med. Tack för att ni tog er tid och hjälpte mig att belysa detta viktiga område.

Håkan Rodhe - Handledare och Senior Lecturer vid Internationella Miljöinstitutet, Lund

Sara Jägermo - Vacse AB

Ulrika Ekström - Hansa Byggpartner AB

Erik Lindelöf - Arjeplog Hotel Silverhatten AB

Rudolphe Komorowski - Haglunds Bygg & Entreprenad AB

Anna Helldin & Malin Johnsson - OSS Nordic AB

Martina Kvist Reimer - Red Glead Discovery AB

Helena Oredsson - Nyskördade Morötter i Fjälkinge AB

Frida Källgren, L.E. Vegetables Company Aktiebolag

Olle Lidbom - Norstedts Förlagsgrupp AB

Niklas Ingelund - Mips AB

Alice Rasmussen - Olle Nyberg Chark AB

Simon Iaffa Nylén - Brunswick Real Estate

Joachim Peter Tilsted - Doktorand i Environmental and Energy System Studies

Ronja Lidenhammar - Climate Change & Decarbonisation Manager vid KPMG New Zealand

Mats Tedenvall - Hållbarhetsrådgivare vid 2050 & Tedenvall Sustainability

Camilla Rodhe - Tradebanco AB

10. Referenser:

- Aragón-Correa, J. A., Hurtado-Torres, N., Sharma, S., & García-Morales, V. J. (2008). Environmental strategy and performance in small firms: A resource-based perspective. *Journal of Environmental Management*, 86(1), 88–103.
<https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2006.11.022>
- Bjørn, A., Tilsted, J. P., Addas, A., & Lloyd, S. M. (2022). Can Science-Based Targets Make the Private Sector Paris-Aligned? A Review of the Emerging Evidence. *Current Climate Change Reports*. <https://doi.org/10.1007/s40641-022-00182-w>
- Bolton, P., & Kacperczyk, M. T. (2021). Firm Commitments. *Columbia Business School Research Paper*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3840813>
- CONLEY, J. M., & WILLIAMS, C. A. (2011). Global Banks as Global Sustainability Regulators?: The Equator Principles. *Law & Policy*, 33(4), 542–575.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9930.2011.00348.x>
- Darnall, N., & Sides, S. (2008). Assessing the Performance of Voluntary Environmental Programs: Does Certification Matter? *Policy Studies Journal*, 36(1), 95–117.
<https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.2007.00255.x>
- Dauvergne, P., & Lister, J. (2012). Big brand sustainability: Governance prospects and environmental limits. *Global Environmental Change*, 22(1), 36–45.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.10.007>
- European Commission. (2003, May 20). *Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the Definition of micro, Small and medium-sized Enterprises (Text with EEA relevance) (notified under Document Number C(2003) 1422)*. EUR-Lex.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32003H0361>
- Gallego-Álvarez, I., Segura, L., & Martínez-Ferrero, J. (2015). Carbon emission reduction: the impact on the financial and operational performance of international companies. *Journal of Cleaner Production*, 103, 149–159. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.08.047>
- Greenhouse Gas Protocol. (2011). *Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard Supplement to the GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard*.
https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Corporate-Value-Chain-Accounting-Reporting-Standard_041613_2.pdf
- Griffin, P. (2017). *The Carbon Majors Database CDP Carbon Majors Report 2017 100 fossil fuel producers and nearly 1 trillion tonnes of greenhouse gas emissions*.
<https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/reports/documents/000/002/327/original/Carbon-Majors-Report-2017.pdf?1501833772>
- Heras, I., & Arana, G. (2010). Alternative models for environmental management in SMEs: the case of Ekoscan vs. ISO 14001. *Journal of Cleaner Production*, 18(8), 726–735.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2010.01.005>

- IPCC. (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change.*
- Krabbe, O., Linthorst, G., Blok, K., Crijns-Graus, W., van Vuuren, Detlef P., Höhne, N., Faria, P., Aden, N., & Pineda, A. (2015). Aligning corporate greenhouse-gas emissions targets with climate goals. *Nature Climate Change*, 5(12), 1057–1060.
<https://doi.org/10.1038/nclimate2770>
- Mooney, H., Larigauderie, A., Cesario, M., Elmquist, T., Hoegh-Guldberg, O., Lavorel, S., Mace, G. M., Palmer, M., Scholes, R., & Yahara, T. (2009). Biodiversity, climate change, and ecosystem services. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 1(1), 46–54.
<https://doi.org/10.1016/j.cosust.2009.07.006>
- Qi, G., Zeng, S., Yin, H., & Lin, H. (2013). ISO and OHSAS certifications. *Management Decision*, 51(10), 1983–2005. <https://doi.org/10.1108/md-11-2011-0431>
- Science Based Targets. (n.d.-a). *About Us*. Science Based Targets. Hämtad Mars 31, 2023, from <https://sciencebasedtargets.org/about-us>
- Science Based Targets. (n.d.-b). *Sector Guidance*. Science Based Targets. Hämtad Maj 12, 2023, from <https://sciencebasedtargets.org/sectors/>
- Science Based Targets. (2020). *Science-Based Target Setting Manual Version 4.1*. <https://sciencebasedtargets.org/resources/legacy/2017/04/SBTi-manual.pdf>
- Science Based Targets. (2021). *HOW COMPANIES ARE REDUCING EMISSIONS AT SCALE WITH SCIENCE-BASED TARGETS*. <https://sciencebasedtargets.org/resources/files/SBTiProgressReport2020.pdf>
- Science Based Targets. (2022). *SCIENCE-BASED NET-ZERO Scaling Urgent Corporate Climate Action Worldwide*. <https://sciencebasedtargets.org/resources/files/SBTiProgressReport2021.pdf>
- Science Based Targets. (2023, Mars). *Companies Taking Action | Science Based Targets*. Sciencebasedtargets.org. <https://sciencebasedtargets.org/companies-taking-action/>
- Science Based Targets. (2022). *SMALL AND MEDIUM- SIZED ENTERPRISES (SMEs) FAQs Version 4.0*. <https://sciencebasedtargets.org/resources/files/FAQs-for-SMEs.pdf>
- Statistiska Centralbyrån. (2022). *Antal arbetsställen och företag fördelat på storleksklass (xlsx)*. Statistiska Centralbyrån. [https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/foretagsregistret/aktuell-statistik-fran-foretagsregistret/#:~:text=Antal%20arbetsst%C3%A4llen%20och%20f%C3%B6retag%20f%C3%B6rdelat%20p%C3%A5%20storleksklass%C2%A0\(xlsx\)](https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/foretagsregistret/aktuell-statistik-fran-foretagsregistret/#:~:text=Antal%20arbetsst%C3%A4llen%20och%20f%C3%B6retag%20f%C3%B6rdelat%20p%C3%A5%20storleksklass%C2%A0(xlsx))
- Suzer, O. (2015). A comparative review of environmental concern prioritization: LEED vs other major certification systems. *Journal of Environmental Management*, 154, 266–283. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2015.02.029>
- UNFCCC. (2015). *Adoption of the Paris Agreement, proposal by the president, draft decision. Conference of the Parties, Twenty-first session*. <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09.pdf>

- Van der Byl, C. A., & Slawinski, N. (2015). Embracing Tensions in Corporate Sustainability. *Organization & Environment*, 28(1), 54–79. <https://doi.org/10.1177/1086026615575047>
- Walenta, J. (2019). Climate risk assessments and science-based targets: A review of emerging private sector climate action tools. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*. <https://doi.org/10.1002/wcc.628>

11. Appendix

1	Company Name	Anställda	Nettoomsättning (Mkr)	Sector
2	U&We AB	9	12	Professional Services
3	John Mattson Fastighetsföretagen AB	6	20	Real Estate
4	Vacse AB (publ)	13	26	Real Estate
5	Trossa AB	21	26	Professional Services
6	Sörby Handelsträdgård Aktiebolag	51	30	Food Production - Agricultural Production
7	Hansa Byggpartner AB	11	42	Construction and Engineering
8	Arjeplog Hotel Silverhatten AB	25	50	Hotels, Restaurants and Leisure, and Tourism Services
9	Haglunds Bygg & Entreprenad AB	29	53	Construction and Engineering
10	OSS Nordic AB	14	61	Trading Companies and Distributors, and Commercial Services and Supplies
11	Red Glead Discovery AB	47	61	Pharmaceuticals, Biotechnology and Life
12	Nyskördade Morötter i Fjälkinge AB	30	138	Food Production - Agricultural Production
13	Multeral AB	38	150	Trading Companies and Distributors, and Commercial Services and Supplies
14	Almhaga AB	39	151	Food Production - Agricultural Production
15	Godsinlösen Nordic AB	84	174	Trading Companies and Distributors, and Commercial Services and Supplies
16	Essinge Rail AB	22	228	Ground Transportation - Railroads Transportation
17	KZA Knaust & Andersson	124	273	Real Estate
18	L.E. Vegetables Company Aktiebolag	30	318	Food and Beverage Processing
19	ScandBook Holding AB	192	335	Forest and Paper Products - Forestry, Timber, Pulp and Paper, Rubber
20	Café Bar Sverige AB	180	353	Food and Staples Retailing
21	Lintex AB	138	355	Consumer Durables, Household and Personal Products
22	Norstedts Förlagsgrupp AB	100	434	Media
23	Mips AB	51	435	Consumer Durables, Household and Personal Products
24	Heba Fastighets AB	48	450	Real Estate
25	Olle Nyberg Chark AB	70	474	Food Production - Animal Source Food Production

Bilaga 1. Små och medelstora företag (SMEs) med färre än 250 anställda och under 50 miljoner euro omsättning - från SBTi listan "Companies taking action", nedladdad 31 Mars 2023